

80

De titel Basilica Minor

Op de zesde juni van 1968 heeft de SCR (=Sacra Rituum Congregatio: de heilige Congregatie van de Riten) het decreet 'De titel Basilica Minor' uitgevaardigd.¹

1063.

Onze heilige moeder de Kerk heeft zich altijd beijverd de luister en de schoonheid van Gods huis te bevorderen. Daarom heeft ze nooit opgehouden passende normen bekend te maken, waardoor de waardigheid van de gewijde gebouwen, naar gelang de situatie van tijd, plaats en volk, op geschikte wijze zou worden bewaard en bevorderd. Bovendien heeft het geloof en de vroomheid van de christenen er zeer veel toe bijgedragen dat de kerken, die in de loop van de tijd gesticht zijn, mooier en waardiger zouden worden. Bovendien hebben de pausen aan die kerken die boven de andere uitstaken, speciale gunsten verleend, waaronder, al meer dan honderd jaar, de titel Basilica Minor voorkomt. Deze titel is in haar ontstaan nauw verbonden met de titel Basilica Maior die eerst sedert de achttiende eeuw aan de Patriarchale Basilieken is toegekend.

De Patriarchale Basilieken nu werden, zoals ieder weet, als delen van het Lateraans Patriarchium beschouwd en zijn dat nog steeds. De Aartsbasiliek immers van de allerheiligste Verlosser, 'het hoofd, de moeder en de meesteres van alle kerken', is de kathedrale kerk van de Opperherder, en de Basilieken van Sint Pieter, van de heilige Paulus, van de heilige Laurentius buiten de muren en van de Santa Maria Maggiore werden als kerken beschouwd die op een speciale wijze met de Paus verbonden waren.

1064.

Omdat evenwel alle kerkelijke verordeningen naar de bedoeling van het Tweede Vaticaans Concilie aan de situatie en behoeften van onze tijd dienen te worden aangepast, heeft de Heilige Congregatie van de Riten, na de wensen en raadgevingen van experts te hebben verzameld, als haar oordeel gegeven, na nauwkeurige en rijpe overweging, dat deze titel Basilica Minor weliswaar gehandhaafd diende te worden, maar dat daaraan een nieuwe en rijkere betekenis zou worden gegeven. Daardoor zouden ze nauwer met de zetel van Petrus verbonden worden en een centrum vormen van bijzondere liturgische en pastorale activiteit. Om dat doel te bereiken heeft de Heilige Congregatie van de Riten, de voorwaarden en verplichtingen van de kerken die de titel Basilica Minor zullen verkrijgen, evenals de met de titel verbonden gunsten, nauwkeurig nagezien en zo nodig wijzigingen aangebracht.

I. De voorwaarden

1. De kerk moet boven de andere uitsteken in passende grootte en fraaie vormgeving. Haar bouw moet nauwkeurig aan de liturgische voorschriften beantwoorden(1065).
2. Ze moet ingewijd zijn (1066).

¹ Sommige gedeelten van dit Decreet zijn naderhand door de SCCD gepreciseerd. Belangrijke wijzigingen worden in de aantekeningen gesignaleerd.

3. Ze moet in het hele bisdom een zekere bekendheid genieten, bijvoorbeeld omdat het lichaam of een bijzondere relik van een gecanoniseerde heilige er bewaard wordt of een befaamd beeld er buitengewoon vereerd wordt of omdat de kerk in verband staat met een belangrijke gebeurtenis in de geschiedenis van het bisdom(1067).

4. Ze moet een middelpunt zijn van godsdienstig leven en als het ware een centrum van pastorale uitstraling(1068). Vandaar:

a)de viering van de heilige liturgie en vooral van de eucharistie moet zo waardig mogelijk plaatsvinden, zodat deze anderen tot voorbeeld strekt, enerzijds vanwege het in acht nemen van de liturgische voorschriften, anderzijds vanwege de actieve deelname van het volk.

b)er moet een zangkoor (Schola cantorum: koorschool) zijn en bovendien moet er iemand zijn die de deelname van de gelovigen kan leiden en stimuleren.

c)er moet een voldoende aantal priesters aan de kerk verbonden zijn en op vastgestelde uren moeten er ten dienste van de penitenten priesters beschikbaar zijn om biecht te horen.

d)er moet vaak het goddelijk woord verkondigd worden en deze verkondiging mag niet alleen tot een preek op de feestdagen beperkt blijven.

II. De verplichtingen

5. Binnen het gebied van de Basiliek moet het godsdienstonderricht van de gelovigen bevorderd worden, met speciale onderrichtcursussen, reeksen gesprekken en andere soortgelijke projecten (initiatieven).(1069).

6. Onder al wat in de Basiliek gedaan en ondernomen wordt, moet men zeer veel aandacht besteden aan de bestudering en de verspreiding van de documenten, waaruit de geest en het leraarsambt van de Opperherder spreekt (1070).

7. In de Basiliek zelf moeten buitengewoon plechtig gevierd worden(1071):

a)het feest van de Cathedra van Petrus (22 febr.);

b)het feest van de heilige apostelen Petrus en Paulus (29 juni);

c)de jaardag van de installatie van de Paus.

8. In iedere Basiliek moet, wanneer de gelegenheid zich voordoet, vooral op feestdagen, een van de Missen – gelezen of gezongen – in het Latijn gecelebreerd worden. Bij dergelijke gezongen Missen dienen Gregoriaanse gezangen of gewijde polyfonie met bijzondere zorg en toewijding ten gehore gebracht worden(1072).

9. Op de voorgevel van de Basiliek moeten de officiële kentekens van de pauselijke waardigheid of van de Heilige Stoel aangebracht worden(1073).

III. Speciale gunsten

10. De gelovigen kunnen, wanneer ze de Basiliek op de hierna genoemde dagen bezoeken, op de gewone voorwaarden een volle aflaat verkrijgen(1074):

a)op het feest van de heilige apostelen Petrus en Paulus (29 juni);

b)op het feest van de heilige naar wie de kerk genoemd is;

c)op de kerkwijdingdag van de heilige Maria van Portiuncula (2 aug.);

d)eenmaal per jaar, op een zelf gekozen dag.

11. Bij de Missen, waarbij er een groep pelgrims deelneemt of er een grote toeloop van volk is, kan het Credo gezegd worden(1075).

12. Het pauselijke insigne, d.w.z. de gekruiste Sleutels, kan worden gebruikt op de vaandels, het vaatwerk en het zegel van de Basiliek(1076).

13. De pastoor (rector) van de Basiliek mag boven zijn rochet een mozetta (schoudermanteltje) dragen van zwarte zijde, met roodachtige randen, oogjes en bolletjes(1077).

14. De kerken die de titel Basiliek al verkregen hebben, moeten zich naar vermogen aanpassen aan de voorwaarden en verplichtingen waarover boven in de nummers 1 – 9 gesproken is(1078).

15. Verzoekschriften tot het verkrijgen van de titel Basilica Minor voor welke ook, ook wanneer ze niet onder kerkelijk gezag staat, moeten door de plaatselijke bisschop ingediend worden die zal getuigen dat aan de vereiste voorwaarden is voldaan. Deze Ordinarius zal in het verzoekschrift aangeven, hoeveel en welke Basilieken zich in zijn diocees bevinden. Tenslotte dienen aan het verzoekschrift brochures, boeken en foto's toegevoegd te worden, waaruit het grondplan, de architectuur en de huidige situatie voldoende duidelijk kan blijken(1079).

Zijne Heiligheid, onze Heer, Paulus VI, paus door de goddelijke voorzienigheid, heeft tijdens een op 6 juni van dit jaar aan de beneden genoemde secretaris van de Congregatie van de heilige Riten verleende audiëntie persoonlijk het decreet goedgekeurd en met zijn gezag bevestigd, daardoor bepalend dat de kerken die de titel Basilica Minor in de toekomst zullen verwerven, aan bovengenoemde voorwaarden moeten voldoen en de daaruit voortvloeiende verplichtingen moeten nakomen.

*Normen, 15 oktober 1975, (van de Congregatie voor de
Sacramenten en de Goddelijke Eredienst), Notitiae, 1975, 260-262.*

200

De titel Basilica Minor

Op de 15de oktober 1975 heeft de Sectie voor de Goddelijke Eredienst SCSCD enkele gedeelten van het besluit 'De titel Basilica Minor' nader gedefinieerd, met inachtneming van nieuwere documenten.

I. De voorwaarden

1. De kerk moet boven de andere uitsteken in passende grootte en fraaie vormgeving. Ze moet ingewijd zijn² (3421).

² Als gangbare lengte wordt ongeveer 50m. aangehouden.

2. Wat de inrichting en vormgeving betreft, moet ze nauwkeurig overeenstemmen met de liturgische voorschriften (zo moet het hoofdaltaar naar het volk gericht zijn; de zetel van de celebrant, de verhoging voor de verkondiging van Gods woord, het kruis, de doopvont en de plaats waar de allerheiligste eucharistie bewaard wordt, moeten op passende wijze opgesteld zijn; de beelden moeten in hun uitbeelding, aantal en plaatsing aan de geldende normen beantwoorden). Ze moet geschikt zijn om de liturgische handelingen naar behoren te laten verlopen en om de actieve deelname van de gelovigen te bewerkstelligen(3422).

3. Ze moet een zekere bekendheid genieten in het hele bisdom, bijvoorbeeld omdat het lichaam of de relik van een gecanoniseerde heilige er bewaard wordt of een befaamd beeld er bijzonder vereerd wordt ofwel omdat de kerk in verband staat met een belangrijke gebeurtenis in de godsdienstige geschiedenis van het bisdom(3423).

4. Ze moet een middelpunt zijn van godsdienstig leven en als het ware een centrum van pastorale uitstraling(3424). Vandaar:

- a) de viering van de heilige liturgie en vooral van de eucharistie moet zo waardig mogelijk plaatsvinden, zodat deze anderen tot voorbeeld strekt, enerzijds vanwege het in acht nemen van de liturgische voorschriften, anderzijds vanwege de actieve deelname van het volk.
- b) er moet een zangkoor zijn en bovendien moet er iemand zijn die de deelname van de gelovigen kan leiden en in stand houden.
- c) er moet een voldoende aantal priesters aan de kerk verbonden zijn en op vastgestelde uren moeten er ten dienste van de penitenten priesters beschikbaar zijn om biecht te horen.
- d) er moet vaak het goddelijk woord verkondigd worden en deze verkondiging mag niet alleen tot een preek op de feestdagen beperkt blijven.

5. De stukken die aan de Heilige Congregatie voor de sacramenten en de eredienst gericht moeten worden om de titel Basilica Minor te verkrijgen moeten het volgende bevatten(3425):

- a) een verzoekschrift van de pastoor (beheerder) van de kerk dat door de ordinarius van de plaats (= plaatselijke bisschop) goedgekeurd is, ook als het om kerken gaat die niet onder zijn gezag vallen.
- b) een notitie of er zich andere basilieken in het bisdom bevinden, en welke dat zijn.
- c) een verklaring van geen bezwaar van de bisschoppenconferentie.
- d) brochures, boeken en foto's, waaruit het grondplan, de architectuur en de huidige situatie voldoende duidelijk kan worden afgelezen.
- e) antwoorden op de bijgevoegde vragenlijst³.

II. De verplichtingen

6. Binnen het gebied van de Basiliek moet het godsdienstonderricht van de gelovigen bevorderd worden, met speciale cursussen, reeksen instructies en andere dergelijke projecten(3426).

7. Onder al wat in de Basiliek gedaan en ondernomen wordt moet zeer veel aandacht besteed worden aan de bestudering en de verspreiding van de documenten, waaruit de geest en het leraarschap van de Opperherder spreekt(3427).

8. In de Basiliek zelf moeten met bijzondere plechtigheid gevierd worden(3428):

- a) het feest van de Zetel van Petrus (22 febr.);

³ In de 'Vragenlijst' wordt om gegevens verzocht omtrent de afmetingen van de kerk en de inrichting met betrekking tot de liturgische vieringen volgens de eisen van de liturgische vernieuwing, de dag van de inwijding, de relikven en beelden die er vereerd worden, haar betekenis voor de geschiedenis en de kunst en haar religieus en pastoraal leven.

- b) het hoogfeest van de heilige apostelen Petrus en Paulus (29 juni);
- c) de jaarlijkse herdenking van de pauskeuze.

9. In iedere Basiliek moet, wanneer de gelegenheid zich voordoet, vooral op feestdagen, een van de Missen in het Latijn gecelebreerd worden. Bij dergelijke Missen dienen Gregoriaanse gezangen of gewijde polyfonie met bijzondere zorg en toewijding ten gehore gebracht worden. Eveneens moeten, aangepast aan de omstandigheden, ook Missen in de volkstaal gecelebreerd worden, passend voor grote scharen pelgrims(3429).

10. Op de voorgevel van de Basiliek moeten de officiële kentekens van de pauselijke waardigheid of van de Heilige Stoel aangebracht worden(3430).

III. Speciale gunsten

11. De gelovigen kunnen, wanneer ze de Basiliek op de hierna genoemde dagen bezoeken, op de gewone voorwaarden een volle aflaat krijgen(3431):

- a) op het hoogfeest van de heilige apostelen Petrus en Paulus (29 juni);
- b) op het hoogfeest van de heilige naar wie de kerk genoemd is;
- c) op 2 augustus, de dag van de Portiuncula-aflaat;
- d) eenmaal per jaar, op een willekeurig gekozen dag.

12. Het pauselijk insigne, d.w.z. de gekruiste Sleutels, kan worden gebruikt op de vaandels, het vaatwerk en het zegel van de Basiliek(3432).

13. De pastoor (rector) van de Basiliek mag boven zijn rochet een mozetta (schoudermanteltje) dragen van zwarte zijde, met roodachtige randen, oogjes en bolletjes(3433).

Vertaling: prof.dr. G.J.M. Bartelink (oktober 2005).